

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 września 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz.1383 ze zm.), odmówił L. O. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż ubezpieczony nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do stażu pracy nie uwzględniono okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców:

- od 8 września 1973 roku do 12 czerwca 1975 roku, gdyż w tym czasie wnioskodawca uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej w O., to jest poza miejscem położenia gospodarstwa rolnego,
- od 8 marca 1976 roku do 24 sierpnia 1976 roku, gdyż w tym czasie wnioskodawca pracował w Zakładach (...) w A.,
- od 18 maja 1980 roku do 23 maja 1982 roku, ze względu na brak zaświadczenia potwierdzającego opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne rolników przez rodziców J. i W. O..

Za udowodniony Zakład przyjął staż pracy wynoszący 21 lat 5 miesięcy i 9 dni, w tym staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 16 lat, 6 miesięcy i 16 dni.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony L. O. zaskarżając ją w całości.

Odwołujący wniósł o zmianę decyzji, poprzez zaliczenie do wymaganego okresu zatrudnienia, wszystkich okresów pracy wykonywanej po ukończeniu 16 roku życia w gospodarstwie rolnym rodziców, a w konsekwencji także przyznanie prawa do emerytury oraz o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca podniósł, iż wykonywał po ukończeniu 16 roku życia prace w gospodarstwie rolnym swoich rodziców, co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy, zaś w okresie wakacyjnym w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując argumentację tożsamą jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Ubezpieczony L. O. urodził się (...).

W dniu 14 sierpnia 2017 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę. Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(wniosek – k.1 – 6 akta ZUS)

J. O. (ojciec wnioskodawcy) w latach 1973 – 1975 posiadał gospodarstwo rolne w G. w Gminie O. o łącznej powierzchni 0,776 ha oraz posiadał udział wynoszący 1/2 w gospodarstwie o powierzchni 0,379 ha.

W latach 1976 – 1977 J. O. posiadał gospodarstwo rolne w G. w gminie O. o łącznej powierzchni 0,507 ha oraz posiadał udział wynoszący 1/2 w gospodarstwie o powierzchni 0,379 ha.

Ponadto, w latach 1976 – 1977 oraz 1980 – 1982 J. O. oraz W. O. (matka wnioskodawcy) byli właścicielami gospodarstwa rolnego w G. w gminie O. o łącznej powierzchni 2,51 ha.

Rodzice wnioskodawcy uiszczali także podatek rolny.

(zaświadczenie – k. 15 akta ZUS, nakaz płatniczy – k. 27, akt własności ziemi – k. 23, zeznania wnioskodawcy L. O. – e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:02:16 – 00:31:15 – k. 20, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 14 maja 2018 roku – 00:04:06 – 00:05:17 – k. 30, płyta CD)

Wnioskodawca zajmował się także uprawą ziemi w gospodarstwie rolnym babci, którego powierzchnia wynosiła ok. 3 ha.

(zeznania wnioskodawcy L. O. – e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:02:16 – 00:31:15 – k. 20, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 14 maja 2018 roku – 00:04:06 – 00:05:17 – k. 30, płyta CD)

Gospodarstwo rolne w którym zamieszkiwał wnioskodawca składało się z części, na której uprawiano zboże, ziemniaki oraz buraki jak również z części, w której znajdował się ogród (60 – 70 drzew). Ponadto, w gospodarstwie były także zwierzęta, tj. krowy, koń, trzoda chlewna, króliki, kury oraz kaczki.

Gospodarstwo rolne nie było zmechanizowane, dlatego wszystkie prace były wykonywane ręcznie.

W gospodarstwie oprócz rodziców i wnioskodawcy zamieszkiwała także siostra wnioskodawcy, która nie zajmowała się gospodarstwem rolnym. Siostra wnioskodawcy pomagała matce w prowadzeniu domu. W 1975 roku wyszła za mąż oraz zamieszkała z mężem.

W gospodarstwie rolnym, poza wnioskodawcą, pracował również jego ojciec. Matka wnioskodawcy, z uwagi na zły stan zdrowia, zajmowała się wyłącznie prowadzeniem domu. W spornym okresie ojciec wnioskodawcy był aktywny zawodowo. Pracował w zakładach (...) w systemie zmianowym, tj. od 6 do 12 albo od 12 do 18. Po zakończeniu pracy zajmował się gospodarstwem rolnym. Gdy w gospodarstwie było więcej pracy w pracach polowych pomagała im także rodzina.

Do codziennych obowiązków L. O. należała pielęgnacja zwierząt (karmienie, pojenie, wyprowadzanie) oraz praca w polu. W okresie zimowym wnioskodawca zajmował się młóceniem, przygotowaniem siana dla krów, wyrzucaniem obornika oraz karmieniem zwierząt.

Wiosną dodatkowo odwołujący zajmował się oraniem oraz zasiewami. Ponadto, w ogrodzie dochodziły dodatkowe obowiązki, tj. obcinanie drzew, malowanie wapnem, zabezpieczanie drzew i koszenie trawy.

W okresie letnim do obowiązków wnioskodawcy należało koszenie zboża i wiązanie snopków oraz praca przy zbiorach. Jesienią były wykopki buraków oraz ziemniaków.

Codziennie wnioskodawca zajmował się w godzinach porannych dojeniem krów oraz oprzątaniem i wyprowadzaniem zwierząt co zajmowało ok. 1,5h. Popołudniu odwołujący dokonywał obrządki zwierząt oraz zajmował się wyrzucaniem obornika.

Mleko było oddawane do mleczarni oraz sprzedawane sąsiadom. Sprzedawane były również jajka. Ponadto, wnioskodawca zajmował się również w sezonie zbiorem owoców, tj. porzeczek i truskawki oraz zbiorem owoców z drzew.

(zeznania wnioskodawcy L. O. – e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:02:16 – 00:31:15 – k. 20, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 14 maja 2018 roku – 00:04:06 – 00:05:17 – k. 30, płyta CD, zeznania

świadka G. T. e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:33:13 – 00:45:30 – k. 20, płyta CD, zeznania świadka A. A. – e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:45:30 – 00:55:13 – k. 20, płyta CD)

W okresie od 8 września 1973 roku do 12 czerwca 1975 roku wnioskodawca uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej w O.. Szkoła oddalona była od miejsca zamieszkania odwołującego o około 1 kilometr. Do szkoły wnioskodawca chodził pieszo, co zajmowało ok. 20 minut. L. O. przez 2 dni w tygodniu uczył się w trakcie zajęć szkolnych, natomiast pozostałe 3 dni na warsztatach. Ponadto, zarówno zajęcia, jak i warsztaty trwały od godziny 8 rano do godziny 13. Zarówno przed rozpoczęciem zajęć, jak i po powrocie do domu wnioskodawca zajmował się pracą w gospodarstwie rolnym.

W okresie od 8 marca 1976 roku do 24 sierpnia 1976 roku L. O. pracował w Zakładach (...) na stanowisku ślusarz – tokarz. Jednocześnie wnioskodawca przez cały ten okres pracował w gospodarstwie rolnym.

W okresie od 18 maja 1980 roku do 23 maja 1982 roku wnioskodawca także wykonywał prace w gospodarstwie rolnym. Pracy w gospodarstwie w tym okresie było więcej ze względu na większą ilość bydła oraz trzody.

We wszystkich powyższych okresach praca w gospodarstwie rolnym była świadczona w wymiarze większym niż połowa wymiaru czasu prac z uwagi na dużą ilość obowiązków, jakie należało codziennie wykonać.

(świadcstwo pracy – k. 4 akta ZUS dot. kapitału początkowego, zeznania wnioskodawcy L. O. – e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:02:16 – 00:31:15 – k. 20, płyta CD w zw. z e – protokołem rozprawy z dnia 14 maja 2018 roku – 00:04:06 – 00:05:17 – k. 30, płyta CD, zeznania świadka G. T. e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:33:13 – 00:45:30 – k. 20, płyta CD, zeznania świadka A. A. – e – protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku – 00:45:30 – 00:55:13 – k. 20, płyta CD)

Wnioskodawca udowodnił łączny staż pracy w wymiarze 21 lat, 5 miesięcy i 9 dni, w tym staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący 16 lat, 6 miesięcy i 16 dni.

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentów jak i osobowych źródeł dowodowych, w postaci zeznań wnioskodawcy i świadków. Podkreślić należy, że zarówno świadek G. T. jak i świadek A. A., ze względu na fakt zamieszkiwania w sąsiedztwie gospodarstwa rodziców wnioskodawcy, mieli pełną wiedzę co do charakteru oraz specyfiki prac w nim wykonywanych oraz obowiązków jakie miał wykonywać L. O.. Zeznania ubezpieczonego oraz świadków są spójne, logiczne, uzupełniają się i wzajemnie ze sobą korespondują w związku z czym Sąd uznał je za wiarygodne.

Sąd zważył, co następuje

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1383), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 ww. ustawy).

Stosownie do treści § 3 i 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach

Powołany (...) wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 tego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W niniejszej sprawie sporne jest jedynie spełnienie przez wnioskodawcę warunku posiadania na dzień 1 stycznia 1999 roku 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, bowiem pozostałe warunki – wieku, stażu pracy w szczególnych warunkach i nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego zostały spełnione.

Spór w niniejszej sprawie ograniczał się do zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresów pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców:

- od 8 września 1957 roku do 12 czerwca 1975 roku (1 rok 9 miesięcy i 5 dni),
- od 18 maja 1980 roku do 23 maja 1982 roku (2 lat i 6 dni).

Przepis art. 184 ust. 1 punkt 2 ww. ustawy odwołuje się do art. 27 ustawy, zgodnie z treścią którego emerytura przysługuje po wykazaniu, w przypadku mężczyzn 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, przy czym okresy składkowe zostały wymienione w art. 6, a okresy nieskładkowe w art. 7 tej ustawy.

Art. 10 ust. 1 punkt 3 ustawy pozwala na uwzględnienie przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Okres ten jest traktowany jako okres składkowy.

Na gruncie systemu świadczeń z ubezpieczenia społecznego zagadnienie, czy praca w gospodarstwie rolnym, o której mowa w art. 10 ust. 1 punkt 3 ustawy o emeryturach i rentach zaliczana jest pod jakimikolwiek warunkami, w szczególności wymaganego wymiaru czasu pracy, rozpatrywane było w orzecznictwie, między innymi w wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2000 roku (II UKN 535/99, OSNAP 2001 nr 21, poz. 650), z dnia 19 grudnia 2000 roku (II UKN 155/00, OSNAP 2002 nr 16, poz. 394), z dnia 4 października 2006 roku (II UK 42/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 292), z dnia 17 października 2008 roku (II UK 61/08, Lex nr 741080), z dnia 8 marca 2011 roku (II UK 305/10, Lex nr 852557), z dnia 18 września 2014 roku (I UK 17/14, Lex nr 1538420). Sąd Najwyższy brał pod uwagę, że praca w gospodarstwie rolnym nie może być

traktowana inaczej, niż przebyte w poprzednim stanie prawnym okresy ubezpieczenia, a przynajmniej powinna być ekwiwalentna tytułowi ubezpieczenia. Przyjmował, że skoro w art. 6 ust. 2 punkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do uwzględnienia okresów pracy przed dniem 15 listopada 1991 roku, wymagane jest wykonywanie jej w wymiarze przynajmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy, to świadczenie pracy na rzecz gospodarstwa rolnego osoby bliskiej powinno odpowiadać co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy. Praca w gospodarstwie rolnym w ilości odpowiadającej co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy, ma mieć charakter ciągły, co oznacza, że wystarczające dla uznania pracy domownika w gospodarstwie rolnym za stałą jest wykonywanie w jej przebiegu wszystkich zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją w rozmiarze dyktowanym potrzebami i terminami tych prac oraz używaniem ułatwiającego te prace sprzętu oraz zajmowanie się inwentarzem w przypadku hodowli zwierząt (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 roku, II UK 42/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 292 oraz z dnia 21 kwietnia 1998 roku, II UKN 3/98). Rozmiar wykonywanej przez rolnika lub domownika pracy uzależniony jest od rodzaju i wielkości danego gospodarstwa rolnego, bowiem ma na celu zapewnienie jego prawidłowego funkcjonowania.

Definicji gospodarstwa rolnego, osoby prowadzącej gospodarstwo rolne i osoby wykonującej pracę w gospodarstwie rolnym należy szukać w przepisach regulujących ubezpieczenie społeczne rolników. Za wymienione w art. 10 ust. 1 punkt 3 ww. ustawy

o emeryturach i rentach przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy

w gospodarstwie rolnym, uważa się okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po dniu 1 stycznia 1983 roku dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników. Ustawa z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (tekst jednolity Dz. U. z 1989 roku, nr 24, poz. 133) wprowadzająca obowiązek ubezpieczenia społecznego domowników w art. 2 punkt 2 zawierała definicję domownika określając go jako członka rodziny rolnika pracującego w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończył 16 lat, nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi jego główne źródło utrzymania. Późniejsza definicja domownika z art. 6 punkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 2336) również wymagała zamieszkiwania z rolnikiem lub w bliskim sąsiedztwie i stałej pracy w gospodarstwie rolnym. Stała praca w gospodarstwie rolnym nie polega na codziennym wykonywaniu czynności rolniczych, co ze względu na rozmiar gospodarstwa lub rodzaj produkcji rolnej może nie być w pewnych okresach konieczne, lecz polega na gotowości do wykonania pracy rolniczej, jeżeli sytuacja tego wymaga (wyrok Sądu Najwyższego z 3 lipca 2001 roku II UKN 466/00, OSNP 2003/7/186). Zatem do stażu emerytalnego uwzględnia się - jak okresy składkowe - nie okresy jakiegokolwiek pracy rolniczej, a jedynie stałą pracę o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym, w którym osoba zainteresowana (domownik) zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania w nim prac związanych z prowadzoną działalnością rolniczą. O stałości pracy w gospodarstwie rolnym decyduje zatem gotowość do świadczenia jej na rzecz osoby bliskiej w wymiarze czasu stosownym do zakładanego przez rolnika prawidłowego funkcjonowania tego gospodarstwa zgodnie z jego strukturą, przy uwzględnieniu jego obszaru, liczby pracujących w nim osób oraz sprzętu rolniczego.

Kwestia czy wykonywanie określonych czynności w gospodarstwie rolnym można uznać za okresy pracy w tym gospodarstwie była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym, zwłaszcza w kontekście łączenia pracy

w gospodarstwie rolnym z nauką w szkole. W judykaturze wykształcił się pogląd,

iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (to jest przed dniem 1 stycznia 1983 roku) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 punkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, czyli minimum 4 godziny dziennie. Za domownika uznaje się zaś osobą bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub

zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W orzecznictwie kładzie się nacisk na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, jeżeli sytuacja tego wymaga. Nie sprzeciwia się zaliczeniu takiej pracy fakt równoległej nauki, jeśli okoliczności faktyczne wskazują na potrzebę pomocy domownika w gospodarstwie i na realną możliwość pogodzenie pracy w gospodarstwie z nauką, nawet okresowo, od wiosny do jesieni, skoro w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego dopuszczalne jest zaliczanie okresów pracy w czasie samych wakacji szkolnych (wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2000 roku, II UKZ 155/00 OSNP 2002/16/394, wyrok Sądu Apelacyjnego z Ł. z dnia 24 sierpnia 2012 roku, III AUa 59/12, Lex nr: 1217735).

Gotowość do pracy w gospodarstwie rolnym powinna korelować z wymiarem czasu pracy niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, a negatywną przesłanką do jej przyjęcia jest wykonywanie w gospodarstwie rolnym prac sezonowych, doraźnie w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 roku, I UK 292/14, L. nr: (...)).

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotne było zatem faktyczne ustalenie rodzaju i rozmiaru pracy wnioskodawcy L. O. w gospodarstwie rodziców oraz ocena, czy czynności przez niego wykonywane były pracą w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 10 ww. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Należy również wskazać, że normy obszarowe obowiązujące w spornych okresach (lata 1973 – 1976 oraz 1980 – 1982) pozwalały uznać za gospodarstwo rolne, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 roku sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz. U z 1964 r. nr 45, poz.304 z późn. zm.), gospodarstwa, których powierzchnia przekraczała 0,5 ha. Nie budzi zatem wątpliwości, iż gospodarstwo rodziców wnioskodawcy spełniało powyższą przesłankę, a tym samym było gospodarstwem rolnym.

Uwzględniając powyższe wskazać należy, że w świetle art. 10 ust. 1 punkt 2 ww. ustawy wymogiem koniecznym do uwzględnienia okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym jako okresu uzupełniającego jest wykonywanie stałej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, w którym zamieszkiwał i miał możliwość codziennego wykonywania prac związanych z pracą w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym a nawet wyższym, niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy.

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż wnioskodawca ukończył 16 lat w dniu (...), a zatem istnieje możliwość uwzględnienia jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od tej daty, o co też wnosił wnioskodawca.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego (spójnych i logicznych zeznań wnioskodawcy i świadków) wynika, że wnioskodawca świadczył pracę w gospodarstwie swoich rodziców w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Wnioskodawca wprawdzie w spornych okresach uczęszczał do szkoły zawodowej, ale szkoła była oddalona zaledwie o około jeden kilometr od gospodarstwa rolnego, a same zajęcia szkolne oraz warsztaty odbywały się od w godzinach 8 – 13. Wnioskodawca spędzał w gospodarstwie rolnym większość dnia i naturalną rzeczą było wykonywanie przez niego pracy w tym gospodarstwie.

Ojciec wnioskodawcy pracował zawodowo na zmiany, a starsza siostra wyprowadziła się z domu 1975 roku. W gospodarstwie rolnym pozostała matka wnioskodawcy, która z uwagi na stan zdrowia nie mogła pracować. Do

obowiązków wnioskodawcy należała codzienna opieka nad zwierzętami, dodatkowo ubezpieczony wykonywał prace polowe oraz prace związane z pielęgnacją sadu. Prace te wykonywał wspólnie z ojcem.

Zadania jakie wykonywał wnioskodawca były istotne dla normalnego funkcjonowania gospodarstwa, bowiem ojciec wnioskodawcy był aktywny zawodowo

i pracował w ramach stosunku pracy w wymiarze 8 godzin dziennie. Gospodarstwo nie było zmechanizowane, większość czynności wykonywano ręcznie, co niewątpliwie przekładało się na wydłużony czas jaki im poświęcano.

W okresie od 18 maja 1980 roku do 23 maja 1982 roku wnioskodawca nie pracował zawodowo, mieszkał wraz z rodzicami na terenie gospodarstwa rolnego i wykonywał wszystkie konieczne prace w tym gospodarstwie. W tym okresie wnioskodawca nie miał innego tytułu do ubezpieczenia.

W ocenie Sądu wnioskodawca wykazał, że wykonywał stałą pracę w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Należy także wskazać, iż stałość wykonywania pracy w gospodarstwie nie musi oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, lecz gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej. Wnioskodawca mieszkał wraz z rodzicami, miał stałe obowiązki w gospodarstwie rolnym, a dodatkowo wykonywał prace uzależnione od aktualnych potrzeb ze względu na porę roku.

Reasumując okres pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców, po ukończeniu przez wnioskodawcę 16 lat to jest od 8 września 1973 roku do ukończenia szkoły do 12 czerwca 1975 roku oraz od 18 maja 1980 roku do 23 maja 1982 roku należy zaliczyć, zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 punkt 3 ww. ustawy do okresu składkowego wymaganego do uzyskania prawa do emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresu 25 lat.

Stosownie do treści art. 129 ust. 1 ww. ustawy, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawca ukończył 60 lat w dniu (...).

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k. p. c., w punkcie pierwszym sentencji wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 8 września 2017 roku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 99 w zw. z art. 98 § 1 i § 3 k. p. c. w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265) i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

K. J.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji
2. Wypożyczyć pełnomocnikowi ZUS akta rentowe, zobowiązując do zwrotu w razie złożenia apelacji.
3. Doręczyć pełnomocnikowi ZUS odpisy protokołów rozpraw.

15 czerwca 2018 roku